

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI
Broj: 57 0 Ps 139060 22 Ps
Dana, 23.03.2023. godine

Okružni privredni sud u Banjaluci, sudija Danijela Šarčević, rješavajući u pravnoj stvari tužioca „MG Mind” d.o.o. Mrkonjić Grad, Podbrdo bb, zastupanog po punomoćniku Sanjinu Kosiću, advokatu iz Banjaluke, ulica Srpska broj 12, protiv tuženih „Naša banka“ a.d. Bijeljina, ulica Patrijarha Pavla broj 3, zastupanog po punomoćniku Mladenu Mitroviću, advokatu iz Banjaluke, ulica Akademika Jovana Surutke broj 1a, Uprave za indirektno oporezivanje BiH, Regionalni centar Banjaluka, ulica Bana Lazarevića bb, zastupanog po zakonskom zastupniku Pravobranilaštvu BiH Sarajevo, ulica Džemala Bijedića broj 39/II, “Swisslion” d.o.o. Trebinje-u stečaju, ulica Nikšićki put bb, zastupanog po punomoćniku Vasiliju Novoviću, advokatu iz Foče, ulica Njegoševa broj 13, “Mobitemont” d.o.o. Istočno Sarajevo, ulica Meše Selimovića broj 1, zastupanog po punomoćniku Draganu Stuparu, advokatu iz Banjaluke, ulica Nikole Pašića broj 16 i Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka, ulica Sime Šolaje broj 1, zastupanog po punomoćniku N. C. , zaposleniku, radi prenosa otkupljenih akcija, vrijednost spora 844.279,67 KM, nakon održane i zaključene glavne rasprave dana 21.02.2023. godine u prisustvu punomoćnika tužioca i tuženih „Naša banka“ a.d. Bijeljina, “Mobitelemont” d.o.o. Istočno Sarajevo i Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka, dana 23.03.2023. godine donio je sljedeću

PRESUDU

Odbija se tužbeni zahtjev tužioca „MG Mind“ d.o.o. Mrkonjić Grad, kojim je tražio da se:

-utvrdi da je prestalo založno pravo na akcijama manjinskih akcionara emitenta „Nova banka“ a.d. Banjaluka-Bambi Vemax, N.E. , M.A. , N. M. i M. V. , kao založnih dužnika, što su tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, “Swisslion” d.o.o. Trebinje-u stečaju i “Mobitemont” d.o.o. Istočno Sarajevo, kao založni povjerioci dužni priznati i trpiti da se kod Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka izvrši brisanje upisanog založnog prava na akcijama navedenih manjinskih akcionara

-naloži Centralnom registru hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka da izvrši brisanje založnog prava i prenos 1.687.041 akcija manjinskih akcionara emitenta „Nova banka“ a.d. Banjaluka na vlasnički račun tužioca, u roku od 30 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja i

-obavežu tuženi da tužiocu solidarno naknade troškove parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od donošenja presude, do isplate, sve u roku od 30 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, kao neosnovan.

Obavezuje se tužilac da tuženom „Naša banka“ a.d. Bijeljina naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 8.950,50 KM, u roku od 30 dana od dana prijema presude.

Odbija se zahtjev ovog tuženog za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Obavezuje se tužilac da tuženom “Mobitemont” d.o.o. Istočno Sarajevo naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 6.203,92 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana presuđenja, pa do konačne isplate, a sve u roku od 30 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Tužilac je dana 05.07.2022. godine podnio tužbu protiv tuženih, radi utvrđenja. U istoj navodi da je skupština akcionara „Nova banka“ a.d. Banjaluka na prijedlog tužioca, kao kontrolnog akcionara, donijela odluku o prenosu ostalih akcija manjinskih akcionara na otkupioaca uz plaćanje primjerene novčane naknade; da je Okružni privredni sud u Banjaluci donio rješenje broj: 57 0 V 135581 21 V od 25.05.2021. godine, kojim je imenovao „Vralaudit“ d.o.o. Banjaluka za nezavisnog revizora u svrhu utvrđivanja primjerene novčane naknade, koju tužilac treba isplatiti manjinskim akcionarima emitenta; da je nezavisni revizor dostavio izvještaj dana 01.06.2021. godine; da je uprava „Nove banke“ a.d. Banjaluka tuženom Centralnom registru hartija od vrijednosti dostavila rješenje Okružnog privrednog suda u Banjaluci o upisu odluke o prenosu akcija tužiocu i dokaz da je tužilac na posebnom računu kod banke deponovao novčana sredstva za isplatu naknade; da je kao kontrolni akcionar izvršio otkup 15.688.849 akcija manjinskih akcionara emitenta „Nova banka“ a.d. Banjaluka i uplatio u cjelosti novčanu naknadu od 0,50 KM po akciji; da je tuženi Centralni registar hartija od vrijednosti dana 08.10.2021. godine izvršio prenos 13.603.371 akcije sa računa manjinskih vlasnika na račun otkupioaca, a da prenos 1.678.041 akcije nije izvršen, uz obrazloženje da na ovim akcijama postoje upisana založna prava; da je isplatom novčane naknade za akcije došlo do realne subrogacije, tako da je umjesto zaloga na akcijama manjinskih akcionara uspostavljena zaloga na pravu na namirenje iz novčane vrijednosti akcija, koja je deponovana na poseban računa kod Centralnog registra hartija od vrijednosti; da su odredbe Pravilnika o registraciji i prenosu hartija od vrijednosti u suprotnosti sa odredbama Zakona o privrednim društvima, Zakon o tržištu hartija od vrijednosti i Zakona o obligacionim odnosima; da se pomenuti Pravilnik primjenjuje u slučaju dobrovoljnog prenosa akcija, a da se u konkretnom slučaju radi o prinudnoj prodaji („squeeze out“) i da je sud upisom u sudski registar odluke skupštine akcionara od 30.06.2021. godine dozvolio prodaju svih akcija manjinskih akcionara.

U odgovoru na tužbu i tokom postupka, tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina je osporavao tužbeni zahtjev isticanjem prigovora prigovora nedostatka pasivne legitimacije i prigovora zastare, te navodeći da nisu ispunjeni uslovi za prestanak založnog prava na predmetnim akcijama, jer ne postoji saglasnost ovog tuženog za prenos akcija; da je založno pravo zasnovano radi osiguranja namirenja potraživanja, koje ovaj tuženi ima prema založnim dužnicima po osnovu zaključenih ugovora o kreditu, koja nisu dospjela na naplatu i dužnici se pridržavaju ugovornih odredbi; da založno pravo u konkretnom slučaju ne može prestati po sili zakona i da je u predmetnom postupku trebalo dozvoliti saslušanje predloženih svjedoka, koji bi bili u stanju da na odgovarajući način objasne procedure u vezi sa sredstvima obezbjeđenja kredita.

Tuženi Uprava za indirektno oporezivanje BiH je osporio tužbeni zahtjev, navodeći da je šef Grupe za prinudnu naplatu Regionalnog centra Banjaluka, a na osnovu člana 55 Pravilnika o provođenju Zakona o postupku prinudne naplate indirektnih poreza, izdao pismenu izjavu o pljenidbi vrijednosnih papira registrovanih u Centralnom registru hartija od vrijednosti broj: 02/5-1/1-16-50-5344-11/08 od 19.08.2008. godine u vlasništvu pravnog lica „Bambi vemax“ d.o.o. Trn, nakon čega je ovaj tuženi na tim akcijama stekao založno pravo i da nisu ispunjeni uslovi za davanje saglasnosti za brisanje navedenog prava.

Takođe, tuženi „Swisslion“ d.o.o. Trebinje-u stečaju je osporavao tužbeni zahtjev isticanjem prigovora nedostatka aktivne i pasivne legitimacije, te tvrdnjama da je založno pravo stekao temeljem ugovora o zalozi hartija od vrijednosti od 28.10.2019. godine, zaključenog između ovog tuženog i založnog dužnika N. E. iz P. ; da u konkretnom slučaju nije nastupila

ni realna, ni zakonska subrogacija i da nema mjesta primjeni odredbe člana 300 Zakona o obligacionim odnosima, budući da tužilac nije ispunio nikakvu obavezu založnog dužnika N.E..

U odgovoru na tužbu i nadalje, tuženi „Mobitemont“ d.o.o. Istočno Sarajevo je naveo da tužbeni zahtjev nije uredan; da nije sporno da ovaj tuženi raspolaže pravom vlasništva na akcijama „Nova banka“ a.d. Banjaluka i da je na istima upisano založno pravo u korist založnog povjerioca, a temeljem ugovora o zasnivanju založnog prava na akcijama, kao sredstvu obezbjeđenja ispunjenja obaveze iz osnovnog pravnog posla; da je rješenje suda deklarativnog, a ne konstitutivnog karaktera, zbog čega iz istog ne mogu nastati nikakva prava i obaveze; da je neophodan uslov brisanja založnog prava saglasnost založnog povjerioca i da upis odluke skupštine akcionara u sudski registar ne predstavlja pravni akt, kojim se može dirati u prava založnog povjerioca.

U odgovoru na tužbu i tokom postupka tuženi Centralni registar hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka (u daljem tekstu: CRHOV) je našao da tužbeni zahtjev nije prihvatljiv i osnovan, iz razloga što je tužilac od strane ovog tuženog pozvan da se izjasni o povratu naknade za akcije, koje nisu prenesene, što nikada nije učinio; da je za brisanje založnog prava neophodna saglasnost založnog povjerioca; da odluka skupštine akcionara emitenta o prenosu akcija ostalih akcionara na otkupioca ne derogira prava trećih lica uspostavljena i upisana u javnom registru; da rješenje nadležnog suda o upisu odluke skupštine akcionara u sudski registar nema karakter pravosnažne sudske odluke, koja bi zamijenila brisovnu dozvolu svih povjerilaca; da ne postoji mogućnost da se u Centralnom registru ustanovi ili evidentira založno pravo na novčanom potraživanju; da se naknade manjinskim akcionarima po isteku roka od 3 godine uplaćuju na budžet Republike Srpske i po svojoj prirodi ne mogu predstavljati sredstvo obezbjeđenja po samom zakonu i da se ovaj tuženi obratio založnim povjeriocima i dužnicima sa zahtjevom za izjašnjenje o brisanju založnog prava, gdje je brisovnu dozvolu izdala samo „Nova banka“ a.d. Banjaluka.

U dokaznom postupku od strane tužioca provedeni su sljedeći dokazi: odluka skupštine "Nove banke" a.d. Banjaluka broj: 00-SK-XXIX-R-14/21 od 30.06.2021. godine, rješenje o upisu u sudski registar Okružnog privrednog suda Banjaluka, zahtjev za imenovanje revizora u postupku određivanja primjerenosti naknade broj: 4338/21 od 21.05.2021. godine, rješenje Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj: 57 0 V 135581 21 V od 25.05.2021. godine, izvještaj revizora o nezavisnoj reviziji primjerenosti visine novčane naknade "Vralaudit" d.o.o. Banjaluka broj: 071/21 od 01.06.2021. godine, potvrda o prosječnoj cijeni akcija na berzi Banjalučke berze broj: 03-179/21 od 31.05.2021. godine, obavještenje Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka o prenosu akcija na otkupioca broj: 01-17755/21 od 08.10.2021. godine, zahtjev za prenos neprenesenih akcija manjinskih akcionara od 11.10.2021. godine, odgovor CRHOV broj: 01-18202/21 od 15.10.2021. godine i izvještaj CRHOV o upisanim teretima na hartijama od vrijednosti broj: 01-12154/ od 08.07.2021. godine.

Tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina je, kao dokaze, izveo: ugovore o dugoročnom kreditu broj: 554-804-000110-29-09 od 21.06.2021. i 554-804-000111-29-97 od 21.06.2021. godine, ugovore o zalogu hartija od vrijednosti-akcije broj: 5548040001102909 od 21.06.2021. i 5548040001112997 od 21.06.2021. godine, potvrde registracije broj: A-20210624-32 od 24.06.2021. i A-20210624-36 od 24.06.2021. godine, rješenja CRHOV broj: 01-10979/21 od 21.06.2021. i 01-11066/21 od 22.06.2021. godine i izvještaj CRHOV broj: 01-12154/21 od 08.07.2021. godine.

Tuženi Centralni registar hartija od vrijednosti a.d. Banjaluka je izveo sljedeće dokaze: obavještenja broj: 01-17755/21 i 01-17754/21 od 08.10.2021., 01-18770/21 od 26.10.2021. i 01-9116/21 od 01.11.2021., 01-18770/21 od 26.10.2021., 01-19043/21 od 29.10.2021., 01-19232/21 od 02.11.2021., 01-19233/21 od 02.11.2021., 01-17789/21 od 08.10.2021., 01-19043/21 od 29.10.2021. i 01-19121/21 od 01.11.2021. godine, obavještenje tužioca broj: 6109/21 od 01.07.2021. godine, zahtjeve za izjašnjenje broj: 01-17786/21 od 08.10.2021., 01-17787/21 od 08.10.2021., 01-17843/21 od 11.10.2021., 01-17788/21 od 08.10.2021. 01-17783/21 od 08.10.2021., 01-17785/21 i 01-17784/21 od 08.10.2021. i 01-17790/21 od 08.10.2021. godine, izjašnjenja založnih povjerilaca „Swisslion“ d.o.o. Trebinje broj: 01-08-01/21 od 21.10.2021., UIO BIH, RC Banjaluka broj: 02/6-2-/I-16-16-29-4062/21 od 28.10.2021., „Mobitelemont“ d.o.o. Istočno Sarajevo broj: 42/21 od 20.10.2021. i „Naša Banka“ a.d. Bijeljina broj: 01-3-15340/21 od 29.10.2021. godine, zahtjev dužnika za brisanje založnog prava broj: 257/21 od 19.10.2021. godine, brisovnu dozvolu broj: 06-019-90/22 od 31.03.2022. godine i obavještenje broj: 01-6369/22 od 01.04.2022. godine.

Ostali tuženi nisu imali dokaznih prijedloga.

Na pripremnom ročištu održanom dana 14.12.2022. godine, u smislu odredbe člana 81 stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), odbijen je prijedlog tuženog „Naša banka“ a.d. Bijeljina za izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka D. B. i V. I. , budući da je sud procjenjujući okolnosti na koje su imenovani predloženi, a u vezi sa istaknutim tužbenim zahtjevom, ocijenio da je raspravljanje o zahtjevu isključivo pitanje primjene materijalnog prava, te da iskazi svjedoka neće biti od uticaja na donošenje odluke.

Cijeneći navode stranaka, te izvedene dokaze pojedinačno i sve zajedno, u smislu odredbe člana 8 ZPP, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude, iz sljedećih razloga:

Predmet spora u ovom postupku je tužbeni zahtjev tužioca, kojim je tražio da su utvrdi prestanak založnog prava na akcijama manjinskih akcionara, što su tuženi dužni da priznaju i trpe da se kod CRHOV izvrši brisanje istog, zatim zahtjev da se naloži CRHOV da izvrši brisanje založnog prava i prenos akcija na vlasnički račun tužioca, uz obavezu tuženih da tužiocu naknade troškove postupka.

Među strankama nije sporno:

-da je „Nova banka“ a.d. Banjaluka dana 30.06.2021. godine donijela odluku o prenosu na otkupioca „MG Mind“ d.o.o. Mrkonjić Grad, kao većinskog vlasnika, 15.688.849 akcija manjinskih akcionara

-da je Okružni privredni sud u Banjaluci donio rješenje broj: 57 0 V 135581 21 V od 25.05.2021. godine, kojim je imenovao „Vralaudit“ d.o.o. Banjaluka za nezavisnog revizora u svrhu utvrđivanja primjerenosti naknade, koju predlagač treba da isplati akcionarima

-da se nezavisni revizor dana 01.06.2021. godine izjasnio da je najniža primjerena cijena akcije 0,4990 KM, koliko iznosi ponderisana prosječna cijena ostvarena redovnim trgovanjem na Banjalučkoj berzi u periodu od 27.11.2020. do 27.05.2021. godine

- da je tuženi CRHOV dana 08.10.2021. godine izvršio prenos 13.603.371 akcija sa računa vlasnika manjinskih akcionara na račun vlasnika otkupioca-tužioca

-da je tužilac dana 11.10.2021. godine CRHOV dostavio zahtjev za prenos neprenesenih akcija manjinskih akcionara

-da je tuženi CRHOV dana 15.10.2021. godine obavijestio tužioca da su na dan prenosa akcija manjinskih akcionara na tužioca na 1.687.041 akcija postojala i postoje upisana založna prava i da na taj dan nije bilo moguće izvršiti prenos istih.

Ocjenom naprijed izvedenih dokaza, kako zasebno, tako i svih dokaza zajedno, sud je utvrdio da:

-da su tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina i M. A. , kao korisnik kredita, dana 21.06.2021. godine zaključili ugovor o dugoročnom kreditu, čiji je predmet bio plasman sredstava u iznosu od 50.000,00 KM, po efektivnoj kamatnoj stopi od 6,55%, sa rokom vraćanja od 60 mjeseci, kao i ugovor o zalogu hartija od vrijednosti, kojim je korisnik kredita kao sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja kredita založio akcije, izdate od strane emitenta „Nove banke“ a.d. Banjaluka u količini od 650.000, a što je upisano i kod registra zaloga i CRHOV (član 1.1., 1.2., 3.4. i 5.1. ugovora o dugoročnom kreditu broj: 554-804-000110-29-09 od 21.06.2021., član 1 stav 1 i 2 stav 1 ugovora o zalogu hartija od vrijednosti-akcije broj: 5548040001102909 od 21.06.2021., potvrda registracije broj: A-20210624-32 od 24.06.2021. i rješenje CRHOV broj: 01-10979/21 od 21.06.2021. godine)

-da su tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina i N. M. , kao korisnik kredita, dana 21.06.2021. godine zaključili ugovor o dugoročnom kreditu, čiji je predmet bio plasman sredstava u iznosu od 5.000,00 KM, po efektivnoj kamatnoj stopi od 7,24%, sa rokom vraćanja od 60 mjeseci, kao i ugovor o zalogu hartija od vrijednosti, kojim je korisnik kredita kao sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja kredita založio akcije, izdate od strane emitenta „Nove banke“ a.d. Banjaluka u količini od 23.891, a što je upisano i kod registra zaloga i CRHOV (član 1.1., 1.2., 3.4. i 5.1. ugovora o dugoročnom kreditu broj: 554-804-000111-29-97 od 21.06.2021., član 1 stav 1 i 2 stav 1 ugovora o zalogu hartija od vrijednosti-akcije broj: 5548040001112997 od 21.06.2021., potvrda registracije broj: A-20210624-36 od 24.06.2021. i rješenje CRHOV broj: 01-11066/21 od 22.06.2021. godine)

-da su na dan 08.07.2021. godine na neprenesenim akcijama založno pravo imali „Nova banka“ a.d. Banjaluka, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, „Swisslion“ d.o.o. Trebinje, „Naša banka“ a.d. Bijeljina i „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo (izvještaj CRHOV broj: 01-12154/21 od 08.07.2021. godine)

-da je tuženi CRHOV krajem 2021. godine obavijestio tužioca da založni povjerioci „Swisslion“ d.o.o. Trebinje, „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo, „Naša banka“ a.d. Bijeljina i Uprava za indirektno oporezivanje BiH nisu dali saglasnost za brisanje založnog prava, zbog čega se ne može izvršiti prenos akcija, te ga je pozvao da se izjasni da li želi da mu se deponovana novčana sredstva vrata na račun ili da ostanu deponovana na računu za posebne namjene do brisanja založnog prava, a najduže 3 godine od pravosnažnosti odluke suda, kojom se utvrđuje visina primjerene naknade za prenos akcija manjinskih akcionara (obavještenja broj: 01-18770/21 od 26.10.2021., 01-19116/21 od 01.11.2021. i 01-19232/21 od 02.11.2021. godine)

-da je „Nova banka“ a.d. Banjaluka dana 19.10.2021. godine izdala brisovnu dozvolu, temeljem koje je tuženi dana 11.04.2022. godine brisao založno pravo na 55.000 akcija emitenta „Nova banka“ a.d. Banjaluka u vlasništvu M. P. (brisovna dozvola broj: 06-019-90/22 od 31.03.2022. i obavještenje broj: 01-6369/22 od 01.04.2022. godine).

Tuženi osporavaju tužbeni zahtjev tvrdnjama da isti nije uredan, te isticanjem prigovora nedostatka aktivne i pasivne legitimacije, kao i prigovora zastare.

Odredbom člana 53 stav 2 ZPP su propisani obavezni elementi tužbe, koji moraju postojati u momentu njenog podnošenja. Ukoliko isti nisu sadržani u pomenutom inicijalnom podnesku, procesno pravo zahtijeva vraćanje podneska na uređenje, sve do momenta dok se ne

započne postupak, odnosno ne započne sa pripremnim ročištem. Čak i tada, dozvoljeno je uređenje tužbe tokom postupka, jer je svakako glavni cilj da ista bude precizirana na način kako to zakon zahtijeva. U konkretnom slučaju, a po ocjeni ovog suda, tužba sadrži sve potrebne elemente, odnosno uredna je i kao takva je bila podobna da se o njoj raspravlja.

U predmetnoj pravnoj stvari, radi se o založnoj tužbi, predviđenoj članom 170 i 171 Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15, 18/16 i 107/19- u daljem tekstu: ZSP), gdje se zaštita obezbjeđuje založnom povjeriocu ili pretpostavljenom založnom povjeriocu i podrazumijeva sve tužbene zahtjeve, koji se mogu postaviti za zaštitu založnog prava i koji daju dovoljno elemenata da se shvati priroda ovog zahtjeva. Tako je tužilac u tužbi i tokom postupka jasno istaknuo svoje navode i precizirao na šta se odnosi njegov tužbeni zahtjev, te je na te okolnosti dostavio obimnu dokaznu građu, koja je takođe dostavljena i tuženima, slijedom čega su isti imali mogućnost da raspravljaju i dokazuju suprotno i to po potpuno uređenoj i jasnoj tužbi.

Parnični postupak je dvostranački procesnopravni odnos, pa tužilac i tuženi stiču svojstvo stranke podnošenjem tužbe sudu. Aktivna legitimacija podrazumijeva da je tužilac nosilac pravnog ovlaštenja u materijalnopravnom odnosu, koji može proizaći iz neposrednog kontakta između lica, ali i posredno (npr. putem nasljeđivanja u stvarima, koje se tiču prenosivih prava), dok pasivna legitimacija podrazumijeva da tuženi ima određenu obavezu. Legitimacija pokazuje da postoji određena materijalnopravna veza između stranke i parničnog predmeta, da titularu subjektivnog prava iz odnosa u pitanju pripada ovlaštenje da upravo od druge strane iz tog odnosa zahtjeva neko činjenje ili nečinjenje, zavisno od sadržine odnosa u pitanju, kao i da je određeni dužnik, kao strana iz tog odnosa i pasivno legitimisano lice, jedino dužan da se ponaša onako kako se to od njega zahtijeva. U slučaju nedostatka legitimacije o zahtjevu se meritorno odlučuje tako da se on presudom odbija.

Odredbom člana 438 stav 1 Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 i 17/23-u daljem tekstu: ZPD) određeno je da skupština akcionara društva može, na prijedlog akcionara koji posjeduje akcije društva koje predstavljaju najmanje 90% osnovnog kapitala, donijeti odluku o prenosu akcija ostalih akcionara na otkupioca, uz plaćanje primjerene novčane naknade. Akcije se stiču njihovim prenosom sa računa manjinskih akcionara na račun otkupioca u Centralnom registru, a nakon isplate naknade manjinskim akcionarima, kako to predviđa odredba člana 438v stav 4 pomenutog Zakona.

S druge strane, članom 9 stav 1 i 3 Zakona o tržištu hartija od vrijednosti („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 92/06, 34/09, 30/12, 59/13, 86/13, 108/13, 4/17, 63/21, 11/22 i 63/22) propisano je da je, između ostalog, pravni osnov za sticanje i prenos prava iz hartija od vrijednosti pravni posao, koji ima za cilj sticanje i prenos prava vlasništva, te da se iste stiču njihovim upisom na račune vlasnika u registru. Nadalje, članom 222 stav 1, a u vezi sa članom 10 stav 1 i 2 navedenog Zakona je regulisano da upis založnog prava trećih lica na hartijama od vrijednosti vrši Registar po službenoj dužnosti ili po nalogu vlasnika hartija od vrijednosti, a da se brisanje ovog prava vrši na osnovu naloga založnog povjerioca ili vlasnika hartije od vrijednosti, shodno odredbi člana 227 stav 1 istog Zakona.

Odredbom člana 91 stav 2 Pravilnika o registraciji i prenosu hartija od vrijednosti („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 25/17 i 28/19-u daljem tekstu: Pravilnik) je određeno da Centralni registar može akcije, na kojima je zasnovana određena vrsta tereta/ograničenja prava, prenijeti na otkupioca pod uslovom da manjinski akcionar prethodno

u Centralnom registru sprovede postupak brisanja zasnovanog tereta, uz pisanu saglasnost lica u čiju korist, odnosno po čijoj odluci je zasnovan teret/ograničenje prava. Tome u prilog govori i sadržaj odredbe člana 128 Pravilnika, prema kojoj se brisanje sprovodi na zahtjev suda ili drugog nadležnog organa, te po nalogu založnog dužnika ili založnog povjerioca.

Dakle, kako to slijedi iz važećeg materijalnog prava zahtjev za brisanje založnog prava na akcijama mogu podnijeti različita lica, a to su sud, nadležan organ, založni dužnik ili založni poverilac, u zavisnosti od načina sticanja založnog prava. Tužilac, kao otkupilac akcija, koje nije stekao u smislu odredbe člana 9 stav 3 Zakona o tržištu hartija od vrijednosti, nije lice koje može podnositi ovu vrstu zahtjeva. Kako je u konkretnom slučaju tužilac otkupio akcije, koje su bile opterećene ranije uspostavljenim založnim pravom, to je isti bio u obavezi da prethodno u dogovoru sa manjinskim akcionarima učini sve što je potrebno da se ograničenje prava na tim akcijama briše, kako to predviđa član 227 Zakona o tržištu hartija od vrijednosti, u vezi sa članom 91 stav 2 Pravilnika, sve kako bi se on mogao nesmetano upisati kao vlasnik istih. U prilog tome govori i odredba člana 983 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04-u daljem tekstu: ZOO), prema kojoj do realne subrogacije može doći na zahtjev zalagodavca, koji zahtijeva da se založena stvar proda po određenoj cijeni određenom licu prije dospjelosti potraživanja, pa dobijena svota novca stupa na mjesto založene stvari i polaže se za obezbjeđenje potraživanja, nakon čega zalogoprimac ima pravo da se naplati iz cijene postignute prodajom založene stvari prije ostalih zalagodavčevih poverilaca, kako je to regulisano članom 984 ZOO. Budući da iz izvedenih dokaza slijedi da to nije učinio, odnosno da nije stekao neprenesene akcije, niti se obratio vlasnicima sa ciljem brisanja založnog prava, onda nije ni aktivno legitimisan na podnošenje predmetne tužbe, jer nema status založnog povjerioca, niti pretpostavljenog založnog povjerioca.

Osim toga, nijedan od tuženih nije pasivno legitimisan u predmetnom postupku, kako to većina osnovano ističe. Naime, tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, „Swisslion“ a.d. Trebinje-u stečaju i „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo su založni povjerioci na neprenesenim akcijama, što se može vidjeti iz izvještaja CRHOV broj: 01-12154/21 od 08.07.2021. godine i kao takvi nisu ni u kakvom materijalnopravnom odnosu sa tužiocem, niti on prema njima može isticati predmetni zahtjev, budući da nikakva prava na tim akcijama nije ni stekao, u smislu odredbe člana 9 stav 3 Zakona o tržištu hartija od vrijednosti. S druge strane, CRHOV takođe ne može biti tužena strana u ovom postupku, imajući u vidu njegovu ulogu u postupku prenosa vlasništva na akcijama, shodno odredbi člana 2 tačka 21 pomenutog Zakona, zbog čega se prema istom ne može ni isticati predmetni zahtjev.

Pritom, sud je imao u vidu i princip neodvojivosti založnog prava, regulisan članom 140 stav 1 ZSP, a koji podrazumijeva da lice, koje po bilo kom pravnom osnovu stekne zalog, stiče ga opterećenog založnim pravom, ukoliko zakonom nije drugačije određeno. U ovom slučaju, Zakonom o tržištu hartija od vrijednosti, kao „lex specialisom“, nije uopšte predviđena mogućnost sticanja predmeta zaloge (akcija), na kojima postoji založno pravo, pa budući da nije došlo do promjene založnog povjerioca na neki od zakonom predviđenih načina, u smislu odredbe člana 156 ZSP, već do otkupa akcija na način opisan u navodima tužbe, a temeljem odredbi ZPD, to se na konkretan odnos ne mogu primijeniti odredbe ZSP, koje regulišu pitanje sticanja i prestanka založnog prava. Zbog svega navedenog, valjalo je odbiti zahtjev tužioca za utvrđenje da je založno pravo prestalo, slijedom čega je odbijen i zahtjev da se naloži CRHOV da izvrši brisanje ovog prava i izvrši prenos neprenesenih akcija.

Kod ovakvog zaključka suda o nepostojanju legitimacije na aktivnoj i pasivnoj strani, sud se nije posebno izjašnjavao o istaknutom prigovoru zastare.

Po ocjeni suda, a protivno navodima tužioca, nema mjesta tvrdnjama da je isplatom novčane naknade za akcije došlo do realne subrogacije, tako da je umjesto zaloga na akcijama manjinskih akcionara uspostavljena zaloga na pravu na namirenje iz novčane vrijednosti akcija, koja je deponovana na poseban računa kod CRHOV. Naime, kako je već rečeno, primjena ovog instituta podrazumijeva voljnu radnju zalagodavca (što su u ovom slučaju vlasnici akcija), koja je izostala, a deponovanje novčanih sredstava na poseban račun samo po sebi ne dovodi do prestanka ili brisanja ranije uspostavljenog založnog prava.

Nisu prihvatljivi navodi tužioca da se pomenuti Pravilnik primjenjuje u slučaju dobrovoljnog prenosa akcija, a da se u konkretnom slučaju radi o prinudnoj prodaji („squeeze out“) i da je sud upisom u sudski registar odluke skupštine akcionara od 30.06.2021. godine dozvolio prodaju svih akcija manjinskih akcionara. Odredbom člana 1 stav 1 Pravilnika jasno je definisano u kojim slučajevima se isti primjenjuje, dok je postupak prenosa hartija od vrijednosti na osnovu drugih pravnih poslova regulisan članom 84 istog propisa i podrazumijeva, između ostalog, prenos akcija manjinskih akcionara. Iz odluke skupštine akcionara od 30.06.2021. godine slijedi da je ista donesena temeljem odredbe člana 438b ZPD, odnosno odredbe koja reguliše pitanje prenosa akcija manjinskih akcionara na temelju odluke, koju skupština društva donosi i to na prijedlog kontrolnog akcionara, tako da nema govora o prinudnoj prodaji, u smislu odredaba Zakona o preuzimanju akcionarskih društava („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj. 65/08, 92/09 i 59/13). To što je sud u registar upisao navedenu odluku nema uticaja na donošenje drugačije odluke, jer je to obavezan korak u smislu odredbe člana 438v stav 1 ZPD, koji pritom ne utiče na činjenicu da li će otkupilac ili ne zaista i steći pravo vlasništva na otkupljenim akcijama.

To da li su odredbe Pravilnika o registraciji i prenosu hartija od vrijednosti u suprotnosti sa odredbama ZPD, Zakon o tržištu hartija od vrijednosti i ZOO može biti predmet razmatranja u odgovarajućem postupku pred nadležnim sudom, o čemu se ovaj sud ne može izjašnjavati.

Odlučujući o troškovima parničnog postupka, imajući u vidu vrijednost spora i opredijeljen zahtjev za naknadu istih, ovaj sud je, temeljem odredbe člana 2 tarifnog broja 2, 9 i 12 i člana 6 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 68/05-u daljem tekstu: AT) i 396 stav 2 ZPP, utvrdio da tuženi „Naša banka“ a.d. Bijeljina ima pravo na naknadu sljedećih troškova: troškova sastava odgovora na tužbu u iznosu od 2.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM), zastupanja na dva održana ročišta u iznosu od 4.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM x 2 ročišta) i naknadu za odsustvo iz kancelarije u iznosu od 120,00 KM (30 bodova x 2 KM x 2h), što sa paušalom (1.530,00 KM) i PDV (1.300,50 KM), iznosi ukupno 8.950,50 KM. Po ocjeni suda, ovaj tuženi nema pravo na nema pravo na naknadu troškova u traženom iznosu, budući da je članom 2 tarifnim brojem 2 AT određeno da ukupan broj bodova za iskazanu vrijednost spora ne može biti veći od 1000.

Tuženi „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo ima pravo na naknadu sljedećih troškova: troškova sastava odgovora na tužbu u iznosu od 2.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM), zastupanja na dva održana ročišta u iznosu od 4.000,00 KM (1000 bodova x 2 KM x 2 ročišta) i naknadu za odsustvo iz kancelarije u iznosu od 120,00 KM (30 bodova x 2 KM x 2h), što sa paušalom (1.530,00 KM) i PDV (1.300,50 KM), iznosi ukupno 8.950,50 KM. Međutim, kako je ovaj tuženi svoj troškovnik opredijelio na iznos od 6.203,92 KM, to je sud bez obzira na

prethodno utvrđenje, a primjenom odredbe člana 2 stav 1 ZPP, istom bio u obavezi dosuditi traženi iznos.

Slijedom navedenog, a primjenom odredbe člana 386 stav 1 ZPP, valjalo je tužioca obavezati da tuženom „Naša banka“ a.d. Bijeljina na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 8.950,50 KM, a tuženom „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo iznos od 6.203,92 KM, dok je zahtjev tuženog „Naša banka“ a.d. Bijeljina preko dosuđenog iznosa odbijen, iz naprijed navedenih razloga.

Pored isplate troškova postupka, tuženi „Mobitelmont“ d.o.o. Istočno Sarajevo ima pravo, u smislu odredbe člana 277 ZOO, a u vezi sa članom 2 stav 1 ZPP, na naplatu zakonske zatezne kamate na utvrđeni iznos troškova i to od presuđenja, tj. od 23.03.2023. godine, budući da je tada utvrđena njihova visina, odnosno tuženi je tada pao u docnju sa izvršenjem obaveze naknade istih, pa sve do konačne isplate.

Na osnovu člana 175 ZPP, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude.

Sudija
Danijela Šarčević

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba Višem privrednom sudu u Banjaluci, u roku od 15 dana od dana prijema presude, putem ovog suda.